

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Sžo/63/2013
Identifikačné číslo spisu:	5013200528
Dátum vydania rozhodnutia:	01.07.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:5013200528.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: C.Z., L., proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, Nám. slobody 12, Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1N 2900/2012, ev. č. 3667/12 zo dňa 14. novembra 2012, konajúc o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 20S/65/2013-62 zo dňa 12. augusta 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 20S/65/2013-62 zo dňa 12. augusta 2013 p o t v r d z u j e.

Žalobcovi právo na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Žiline podľa § 250d ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.) zastavil konanie vedené pod sp. zn. 20S/65/2013 z dôvodu, že žalobca nebol v konaní zastúpený advokátom. Žalobca na výzvu súdu, prípisom zo dňa 22.07.2013 oznámil, že nedisponuje plnou mocou pre advokáta a ani dôkazom, že by bol sám právnický vzdelaný. Keďže v konaní nebola splnená základná procesná podmienka na uskutočnenie preskúmania zákonnosti napadnutého rozhodnutia, a to obligatórne zastúpenie žalobcu advokátom, krajský súd pre tento nedostatok tejto procesnej podmienky konanie podľa § 250d ods. 3 O.s.p. zastavil.

Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie a navrhoval, aby odvolací súd uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 20S/65/2013-62 zo dňa 12.08.2013 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V dôvodoch odvolania uviedol, že už skutočnosť, že došlo k oprave rozhodnutia č. 1N 2900/2012, ev.č. 3667/12 zo dňa 14.11.2012, u ktorého sa domáha zrušenia v zmysle § 247 a nasl. O.s.p., môže predstavovať nepravdivé skutočnosti a uvedenie do omylu súd Centrom právnej pomoci. Centrum uviedlo, že mu žalobca nepredložil doklad preukazujúci príjem spoluposudzovanej osoby -

manželky tvoriaci podmienku na priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci. Manželka žalobcu vo svojom podaní uviedla, že svojho manžela nemohla poškodiť na jeho právach, aby mala byť s ním spoločne posudzovaná. Odmietla, aby jej dôchodok korešpondoval s nárokom iného a aby slúžil pri zmarení práv iného. Žalobca poukázal tiež na upovedomenie Verejného ochrancu práv, že Sociálna poisťovňa porušila jeho základné právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa § 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len Ústava).

Krajský súd v Žiline uznesením č. k. 20S/65/2013-50 zo dňa 09.07.2013 vyzval žalobcu, aby v stanovenej lehote predložil súdu plnú moc pre advokáta na zastupovanie v tomto konaní alebo dôkaz o tom, že sám má právnické vzdelanie. Výzvu žalobca prevzal dňa 22.07.2013, na ktorú odpovedal, že nedisponuje plnou mocou pre advokáta a ani dôkazom, že by mal sám právnické vzdelanie. Žalobca uviedol, že krajskému súdu muselo byť z predchádzajúceho konania zrejmé, že mu nebol priznaný právny zástupca. Podľa jeho názoru Centrum právnej pomoci nezistilo presne a úplne skutočný stav veci, aby bolo možné rozhodnúť v neprospech jeho práva na priznanie právneho zástupcu pred súdom vo veci primeraného hmotného zabezpečenia v starobe Sociálnou poisťovňou. Žalobca uviedol, že procesné podmienky, ktoré by mohli mať charakter zmätočnosti preukazuje, že aj zastavenie konania podľa § 250d ods. 3 O.s.p. nie je v súlade s právom na spravodlivý súdny proces na neustrannom a nezávislom súde. Ak už raz došlo k predčasnému súdному rozhodnutiu v nesúlade s § 30 O.s.p. je to možné napraviť iba odškodnením. Žalobca má za to, že Centrum právnej pomoci zneužilo subsumáciu príjmu jeho manželky ako podmienku na priznanie práva na poskytnutie právnej pomoci.

Žalovaný sa k podanému odvolaniu žalobcu nevyjadril. Odvolanie mu bolo doručené dňa 08.10.2013.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní žalobcu (§ 246c ods. 1 veta prvá O.s.p., § 212 ods. 1 O.s.p.) a napadnuté uznesenie z iných právnych dôvodov ako vecne správne potvrdil.

Z obsahu administratívneho spisu senát odvolacieho súdu zistil, že dňa 23.08.2012 podal žalobca žiadosť o poskytnutie právnej pomoci. Keďže žiadosť neobsahovala všetky doklady na posúdenie nároku na priznanie právnej pomoci, bol žalobca vyzvaný na doplnenie týchto údajov a dokladov. Žalobca však nedoložil kompletne všetky doklady, preto bol opätovne vyzvaný na predloženie chýbajúcich dokladov. Žalobca bol preto opätovne vyzvaný na doplnenie potrebných dokladov, na túto výzvu žalobca reagoval svojimi podaniami zo dňa 13.09.2012 a 20.09.2012, avšak znova nedoložil všetky doklady potrebné na posúdenie jeho nároku na poskytnutie právnej pomoci. Prvostupňový správny orgán tak postupoval podľa § 25 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 586/2003 Z.z.), podľa § 10 ods. 2 zákona č. 327/2005 Z.z. a podľa § 30 ods. 1 písm. d/ zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len Správny poriadok). Vzhľadom na to, že žalobca nedoplnil všetky potrebné doklady prvostupňový správny orgán rozhodnutím č. 1N 2900/12, ev. č. 4302/12 zo dňa 09.10.2012 konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci žalobcovi zastavil. Druhostupňový správny orgán prejednal odvolanie žalobcu, v odôvodnení uviedol, že žalobca má právo podať žiadosť na poskytnutie právnej pomoci, avšak musí splniť zákonom stanovené podmienky. Správne konanie sa začalo dňom podania žiadosti a žiadateľ bol dvoma výzvami riadne vyzvaný na doplnenie dokladov preukazujúcich jeho tvrdenia uvádzané v žiadosti. Žalobca však svoju povinnosť riadne nesplnil, resp. odmietol splniť, preto druhostupňový správny orgán rozhodnutím č. 1N 2900/2012, ev.č. 3667/12 zo dňa 14.11.2012 odvolanie žalobcu zamietol a napadnuté rozhodnutie č. 1N 2900/12, ev. č. 4302/12 zo dňa 09.10.2012 potvrdil. Vzhľadom na zrejmú chybu v písaní druhostupňový správny orgán opravil výrokovú časť svojho rozhodnutia, pričom opravený text spočíval v dátume narodenia žalobcu a čísle prvostupňového správneho rozhodnutia.

Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 13 ods. 1 písm. a/ Ústavy povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd.

Podľa § 30 O.s.p. účastníka, ktorý požiada o ustanovenie advokáta a u ktorého sú predpoklady, aby bol oslobodený od súdnych poplatkov, súd odkáže na Centrum právnej pomoci. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Podľa § 6 ods. 1 písm. a/ zákona č. 327/2005 Z.z. fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom.

Podľa § 6a ods. 1 písm. a/ zákona č. 327/2005 Z.z. ak príjem fyzickej osoby presahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a súčasne nepresahuje 1,6-násobok uvedenej sumy a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom, má právo na poskytnutie právnej pomoci určeným advokátom alebo centrom pri splnení podmienky finančnej účasti vo výške 20% trov právneho zastúpenia podľa osobitného predpisu; splnenie podmienok podľa § 6 ods. 1 písm. b/ a c/ tým nie je dotknuté. Ustanovenie § 6 ods. 2 sa použije primerane.

Podľa § 2 písm. a/ zákona č. 601/2003 Z.z. o životnom minime v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 601/2003 Z.z.) za životné minimum fyzickej osoby alebo fyzických osôb, ktorých príjmy sa posudzujú podľa § 3 spoločne, sa považuje suma alebo úhrn súm 198,09 eura mesačne, ak ide o jednu plnoletú fyzickú osobu.

Podľa § 3 písm. a/ zákona č. 601/2003 Z.z. na zistenie príjmu fyzickej osoby na účely určenia súm životného minima sa započítavajú u posudzovanej fyzickej osoby jej príjem a príjem jej manžela.

Podľa § 25 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. na konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci a o súvisiacich nárokoch podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.

Podľa § 32 ods. 1 Správneho poriadku správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstarat' potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.

Podľa § 4 ods. 1 Správneho poriadku účastníci konania (§ 14) spolupracujú so správnymi orgánmi v priebehu celého konania.

Podľa § 30 ods. 1 písm. d/ Správneho poriadku správny orgán konanie zastaví, ak účastník konania na výzvu správneho orgánu v určenej lehote neodstránil nedostatky svojho podania a bol o možnosti zastavenia konania poučený.

Senát odvolacieho súdu uvádza, že s právom žiadateľa podať žiadosť o poskytnutie právnej pomoci sa viaže jeho povinnosť preukázať zákonom stanovené podmienky pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci. Ide o návrhové konanie, ktorým disponuje žiadateľ. Tieto skutočnosti, ktoré je povinný preukázať sú stanovené vo vyššie citovaných zákonných ustanoveniach. Správny orgán od žalobcu nepožadoval nič, čo by išlo nad rámec povinností žalobcu.

Správny orgán, teda Centrum právnej pomoci skúma u každej podanej žiadosti, či sú splnené podmienky na poskytnutie právnej pomoci, a preto je aj nevyhnutné, aby bol posudzovaný príjem žalobcu v súlade s § 6 ods. 1 písm. a/ zákona č. 327/2005 Z.z. (poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti) alebo § 6a ods. 1 písm. a/ zákona č. 327/2005 Z.z. (poskytnutie právnej pomoci s finančnou spoluúčasťou). Suma životného minima sa v tomto prípade vypočítava podľa zákona č. 601/2003 Z.z. o životnom minime, v zmysle ktorého sa manželia posudzujú spoločne (§ 3 písm. a/ zákona č. 601/2003 Z.z.). Z

uvedeného vyplýva, že ani v tomto prípade Centrum neprekročilo rámec stanovený zákonom a postupovalo v súlade s právnymi predpismi. Správny orgán žalobcu dva krát vyzval na predloženie chýbajúcich dokladov, bez ktorých nemohol o podanej žiadosti rozhodnúť. Napriek týmto dvom výzvam s riadnym poučením o možnosti zastavenia konania žalobca potrebné doklady správneho orgánu nedoložil. V zmysle § 4 ods. 1 Správneho poriadku majú účastníci správneho konania povinnosť spolupracovať v rámci správneho konania so správnymi orgánmi. Keďže však žalobca napriek dvom výzvam so správnym orgánom nespolupracoval a potrebné doklady nedoložil, správny orgán nemal inú možnosť len konanie podľa § 30 ods. 1 písm. d/ Správneho poriadku zastaviť. Ak by bol žalobca v správnom konaní, v súlade so zákonom, predložil všetky potrebné doklady, správny orgán by mohol na ich základe v konaní pokračovať a o žiadosti žalobcu rozhodnúť.

Oprava vydaného druhostupňového rozhodnutia nezakladá žiadny rozpor s právnymi predpismi, keďže išlo o opravu zrejmych nesprávností, keďže chyba spočívala len v dátume narodenia žalobcu a čísle prvostupňového správneho rozhodnutia. Uvedené nezakladá dôvod na zrušenie rozhodnutia.

K procesnému postupu súdu prvého stupňa senát odvolacieho súdu uvádza, že v danom prípade ide o preskúmanie zákonnosti správneho rozhodnutia podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p. - Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov. Na toto konanie sa vzťahuje ustanovenie § 250a O.s.p.

Podľa § 250a O.s.p. žalobca musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý zaňho na súde koná; to neplatí vo veciach, v ktorých je daná vecná príslušnosť okresného súdu, alebo ak ide o preskúmanie rozhodnutia a postupu vo veciach zdravotného poistenia, sociálneho zabezpečenia vrátane nemocenského poistenia, dôchodkového zabezpečenia, štátnych sociálnych dávok, sociálnej pomoci a poistenia v nezamestnanosti, aktívnej politiky trhu práce a garančného fondu, poskytovania zdravotnej starostlivosti, vo veciach priestupkov a vo veciach azylu a doplnkovej ochrany.

Napriek nedostatku obligatórneho právneho zastúpenia senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vec meritorne preskúmal. Obligatórne právne zastúpenie advokátom v tomto type konania senát vyhodnotil ako rozporné s čl. 6 ods. 1 (Právo na spravodlivé súdne konanie) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uverejneného ako oznámenie č. 209/1992 Zb., a preto v konaní neprihliadal na ustanovenie § 250a O.s.p. a zdržal sa jeho aplikácie.

Administratívne konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi podľa zákona č. 327/2005 Z.z. priamo súvisí s materiálnymi zárukami na prístup žiadateľov k súdom a k spravodlivosti. Jednou z foriem poskytovanej právnej pomoci je i zabezpečenie zastupovania advokátom. Zákonná požiadavka na obligatórne právne zastúpenie v štádiu preskúmavania zákonnosti rozhodnutia a tohto administratívneho konania je spôsobilé uzatvoriť žiadateľovi prístup k spravodlivosti. Bez zastúpenia advokátom nemôže formálne prebehnúť súdny prieskum zákonnosti na okolnosti, či zastavenie konania o poskytnutie právnej pomoci prebehlo zo zákonných dôvodov.

Na národnej úrovni záväzné vyhodnotenie právnej situácie, ktorá je potenciálne konfliktná s Dohovorom ECHR patrí Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Výplýva to zo skutočnosti, že dňa 02. októbra 2013 podpísala Slovenská republika Protokol č. 16 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa článku 1 bod 1. Protokolu Najvyššie súdy a tribunály Vysokých zmluvných strán, tak ako sú stanovené v súlade s článkom 10, môžu požiadať súd (pozn. ECtHR), aby vydal poradné stanoviská k zásadným otázkam týkajúcim sa výkladu alebo uplatňovania práv a slobôd uvedených v Dohovore alebo v jeho protokoloch.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a § 250k ods. 1 O.s.p. Žalobca v odvolacom konaní nebol úspešný, preto mu súd právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.